

ÇOCUK GİYİMİNİN EBEVEYNLER TARAFINDAN ALGILANMA BİÇİMİ VE GİYSİ SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLEN NOKTALAR

Doç. Dr. Tuba VURAL *

1- GİRİŞ

Çocuğun toplumsallaşmasında, bedensel, ruhsal, zihinsel yapısı, bireysel farklılıkları, aile, okul ve arkadaş grubu gibi faktörlerin yanısıra "iyi giyinme"nin etkisinde önemli rol oynar.

Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde, kimliğin belirlenmesinde, toplum içinde nasıl bir görev ve yer alacağına ilişkin alt yapısının oluşturulmasında geniş anlamda toplumun, dar anlamda da ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel yaşantısının düzeyi, çocuğun geleceğinde dikkate değer önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar. Çocuk aile içinde psikolojik sosyal ve fiziksel ihtiyaçlarının doyurulabilmesine bağlı olarak mutlu yada mutsuz olur. Yukarıda da belirtildiği gibi fiziksel anlamda "giyinme" psikolojik ve sosyal anlamda ise "iyi giyinme" doyurulması gereken ihtiyaçlar arasında önemli bir orana sahiptir.

Hislerini gizleyemeyen ve duygularını hemen açığa vuran çocukların davranışlarında, fizyolojik faaliyetlerinde, rahat ettiği giysilerin önemi büyüktür. Ayrıca güzel giyindiğine inanan bir çocuğun, akran grubu içinde bir yeri olduğuna inanmasında, kendine güvenini artacaktır.

Bu sebeple, ebeveynlere çocuklarının giyim ihtiyacını karşılarken önemli sorumluluklar düştüğü bir gerçektir. Bu araştırmayla dışarıdan baktığında, basit gibi gözükse ancak detaylar düşünüldüğünde çok çeşitli

* Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi

boyutlarıyla irdelenebilecek bu konuda "Ebeveynlerin çocuk giyimini algılama biçimi" ile ilgili olarak, ebeveynlerin düşünce ve yaklaşımları tesbit edilmeye çalışılmıştır.

2. MATERYAL VE METOD

2.1. Materyal

"Ebeveynlerin çocuk giyimini algılama biçimi konusunda yapılan bu araştırmanın materyalini; Ankara ili, Büyükşehir Belediyesine bağlı yedi ilçede oturan 1-16 yaş arasında çocukları olan 100 ebeveyn, 30 sorudan oluşan bir anket formu yoluyla elde edilen bulgular oluşturmaktadır. Anketleri, anne ve babaların birarada, müşterek olarak cevaplandırılması sağlanmaya çalışılmıştır.

2.2. Metod

Anket yoluyla elde edilen bulguların istatistiki analizi için, marjinal tablolar hazırlanmış daha sonrada, ilişkili olduğu düşünülen sorular arasında χ^2 uygulanmıştır. Ancak araştırmanın sınırlı bir bölümünün aktarıldığı bu yayında sadece marjinal tablolara yer verilecektir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, anket yoluyla elde edilen bulgulardan bu çalışma için uygun bulunanlarına ilişkin marjinal tablolar ve yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Ebeveynlerin Çocuk Giyimine Yıllık Gelirleri İçinde Ayırdıkları Pay

Ebeveynlerin çocuklarının giyim ihtiyacının karşılamak üzere yıllık gelirlerinden ayırdıkları paya ilişkin bulgular Tablo I'de sunulmuştur.

Tablo I
Ailelerin Çocuk Giyimine Yıllık Gelirlerinden Ayırdıkları Pay
(Çocuk Başına %)

Seçenekler (%)	Frekans	%
(-) 10	31	31
20	49	49
30	16	16
40 (+)	4	4
TOPLAM	100	100

Tablo I incelendiğinde ebeveynlerin %31'i yıllık gelirlerinden çocuk başına % 10 veya daha altında % 49'u %20, %16'sı %30, %14 ise % 40 ve üzerinde pay ayırdıkları görülmektedir.

Yıllık gelirlerinin çocuk başına %20'sini çocuklarının giyimine ayıran ebeveynlerin %49'luk bir değerle yığılmanın en fazla olduğu grubu oluşturdukları yine Tablo I'in incelenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bu durumda örneğin yıllık kazancı 25 milyon olan bir ailenin çocuk giyimine 5 milyon ayırması gerek çocuk giyimlerinin yetişkin giyimlerine göre daha pahalı olması ve gerekse okul dönemlerinde okul ortamının gerektirdiği giysileri için (Forma, eşofman ve törenler için özel kıyafetler gibi) mecburi harcama kalemlerinin ortaya çıkmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca çocuk sayısı arttıkça özellikle orta gelir düzeyindeki ailelerde daha sonraki çocuklar için bu oran küçük kardeşlerin büyüklerinin giysisilerinden faydalanma durumuna göre düşme gösterebilir.

3.2. Ebeveynlerin Çocukların Giyim İhtiyaçlarını Karşılarken Bütçelerini Zorlama Durumları

Ebeveynler çocuklarının giyim ihtiyacını karşılarken bütçelerini zorlayıp zorlamamalarına ilişkin bulgular Tablo II'de sunulmuştur.

Tablo II
Ebeveynlerin Çocukların Giyim İhtiyacını Karşılarken Bütçelerini Zorlama Durumu

Seçenekler	Frekans	%
Büt. Zorlanmıyor	21	21
Büt. Zorlanıyor	41	41
Büt. Arasına Zorlanıyor.	38	38
TOPLAM	100	100

Tablo II incelendiğinde ebeveynlerin %21'inin çocuklarının giyim ihtiyacını karşılarken bütçelerini zorlamadıkları %41'inin zorladıkları, %38'inin ise arasına zorladıkları görülmektedir.

Anketi cevaplayan ebeveynlerin %41 gibi oldukça yüksek bir oranı çocuklarını giydirirken bütçelerini zorladıklarını %38'inin ise arasına zorladıklarını belirterek, çocuk giyimlerinin gerek fiyatları açısından yüksek ol-

ması ve gerekse ebeveynlerin ekonomik sıkıntı içine girmelerine rağmen yerine getirmeye çalıştıkları önceliği olan bir ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

3.3. Çocuk Kıyafetlerinin Kimler Tarafından Seçildiği

Ankette, ebeveynlerin çocuklarına kıyafet alırken tercihte kimlerin önceliği olduğu sorusuna verdikleri cevap tablo III'de sunulmuştur

Tablo III

Çocuk Kıyafetlerinin Kimler Tarafından Tercih Edildiği

Seçenekler	Frekans	%
Anne	15	15
Baba	2	2
Anne-Baba	18	18
Anne-Baba-Çocuk	25	25
Çocuk	40	40
TOPLAM	100	100

Tablo III'de de görüldüğü gibi, çocuk kıyafeti alınırken tercihde anneler %15, Babalar %2, Anne ve babalar %18, Anne-baba ve çocuk %25, çocuklar ise %40 oranında etkin olmaktadır.

Bu sonuçlardan da anlaşılacağı gibi çocuk kıyafeti alırken %40 gibi bir oranla ebeveynler kıyafetlerini seçme konusunu tamamıyla çocuklarına bırakmış durumdadırlar. Ayrıca %2 gibi bir oranda babalarında çocuklarının giyimine çok az karıştıkları yine Tablo III'ün incelenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.4. Ebeveynlerin Çocukların Giyisilerini Temin Etme Yolları

Ebeveynlerin çocuklarının giysilerini hangi yollardan temin ettiklerine ilişkin bulgular Tablo IV'de sunulmuştur.

Tablo IV

Ebeveynlerin Çocuklarının Giyisilerini Temin Etme Yolları

Seçenekler	Frekans	%
Her zaman yeni giysi alarak	72	72
Sipariş diktirerek	1	1
Anne tarafından dikilerek	19	19
Kullanılmış giyisilerden faydalanarak	8	8
TOPLAM	100	100

Tablo IV'de de görüldüğü gibi ebeveynlerin %72'si çocuklarının giysi ihtiyacını her zaman yeni giysi alarak, %1'i sipariş diktirerek, %19 aile içinde dikerek, %8'i ise daha önce kullanılmış giyisilerden faydalanarak temin ettiklerini belirtmişlerdir.

Ebeveynler %72 gibi oldukça yüksek bir oranı çocuklarına ihtiyaçları olduğu zaman konfeksiyon giysi almayı tercih etmektedirler. Bu durumda, Türkiye'de özellikle çocuk giyiminde konfeksiyon giysi üretiminin beden, model vb. özellikleri açısından oldukça gelişmiş ve fiyatlarında ebeveynlerin alım gücüne uygun olmasından kaynaklanıyor olabilir.

3.5. Ebeveynlerin Çocuk Kıyafeti Seçerken Dikkat Ettikleri Nitelikler

Ebeveynlerin çocuk kıyafeti seçerken dikkat ettikleri nitelikler Tablo V'de sunulmuştur.

Tablo V

Ebeveynlerin Çocuklarına Kıyafet Seçerken Dikkat Ettikleri Özellikler

Seçenekler	Frekans	%
Kıyafetlerin Uzun Süre Kullanılır Olması	72	72
Rengi	1	1
Markası	8	8
Kumaşı	13	13
Modaya uygunluğu	1	1
Sağlıklı ve rahat olması	32	32
TOPLAM	100	100

Tablo V incelendiğinde, ebeveynlerin ancak %45'i aldıkları kıyafetlerin uzun süre kullanılabilir (dayanıklı) olmasına, %1'i rengine, %8'i markasına, %13'ü kumaşına, %1'i moda uygunluğuna, %32'sinde sağlıklı ve rahat olmasına dikkat ettikleri görülmektedir.

Kıyafetlerin uzun süre kullanılabilir olmasını tercih eden ebeveynler %45'lik bir oranla en yüksek değeri vermişler, bunu %32'lik bir değerle sağlıklı ve rahat olması izlenmiştir.

Burada da ebeveynlerin çocuklarına kıyafet alırken kıyafetin uzun süre giyilebilir olmasını sağlıklı olmasına daha fazla tercih ettikleri anlaşılabilmektedir.

3.6. Ebeveynlerin Çocuk Giyiminde Tercih Ettikleri Kumaş Türleri

Ebeveynlerin çocuklarının giyiminde tercih ettikleri kumaş türlerine ilişkin bulgular Tablo VI'da sunulmuştur.

Tablo VI

Ebeveynlerin Çocuk Giyiminde Tercih Ettikleri Kumaş Türleri

Seçenekler	Frekans	%
Doğal orijinali liflerden yapılmış kumaşlardan yapılan giysiler	77	77
Yapay ve sentetik liflerden dokunmuş kumaşlardan yapılan giysiler	16	16
Kumaş farketmiyor	7	7
TOPLAM	100	100

Tablo VI incelendiğinde ebeveynlerin %77'si çocuklarına giysi alırken doğal orijinali liflerden yapılmış giysileri, %16'sı, yapay veya sentetik liflerden yapılmış giysileri tercih ettikleri, %7'sinin ise giysi alırken kumaşına dikkat etmedikleri yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

Bulgulardan da anlaşıldığı gibi toplam %93'lük bir oranla ebeveynlerin çocuklarına kıyafet alırken kumaşına dikkat ettikleri ve %77 gibi oldukça yüksek bir oranla da doğal liflerden yapılmış kıyafetleri tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca ankete cevap veren ebeveynlerin %16'sının ise daha dayanıklı olduğunu düşündükleri için sentetik liflerden yapılmış giysileri tercih ettikleri sanılmaktadır.

3.7. Ebeveynlerin Çocuk Giyimi Alırken Dikkat Ettikleri Dikiş Özellikleri

Ebeveynlerin çocuk giyimi alırken giyside aradıkları dikiş özelliklerine ilişkin görüşleri Tablo VII'de sunulmuştur.

Tablo VII

Ebeveynlerin Çocuk Giyimi Seçerken Dikkat Ettikleri Dikiş Özellikleri

Seçenekler	Frekans	%
Dikiş sağlamlığı	10	10
Dikiş düzgünlüğü	7	7
Dikişin modele uygunluğu	2	2
Sağlamlık, düzgünlük ve modele uygunluk	75	75
Farketmez	6	6
TOPLAM	100	100

Tablo VII'de ebeveynlerin çocukları için kıyafet seçerken dikiş özelliği açısından %10'unun dikiş sağlamlığına, %7'sinin dikiş düzgünlüğüne, %2'si dikişin modele uygunluğuna %75'inin sağlamlık, düzgünlük ve modele uygunluğunun birarada olmasına dikkat ettikleri görülmektedir. Ebeveynlerin %6'sı ise, çocuklarına giysi alırken dikiş özelliğinin onlar için önemli olmadığını belirtmişlerdir.

Bu sonuçlardan da anlaşılacağı gibi %75 gibi oldukça yüksek bir oranda ebeveyn için, çocuklarına aldıkları giysilerin dikişlerinde sağlamlık-düzgünlük ve modele uygunluğu birarada olmasının önem taşıdığı ortaya çıkmıştır.

3.8. Ebeveynler Tarafından Çocuk Kıyafetlerinde Markanın Önemlilik Durumu

Ebeveynlerin çocuklarına aldıkları kıyafetlerde, marka imajının önemine ilişkin bulgular tablo VIII'de sunulmuştur.

Tablo VIII

Ebeveynler Tarafından Çocuk Kıyafetlerinde Markanın Önemlilik Durumu

Seçenekler	Frekans	%
Marka önemli	8	8
Marka önemsiz	50	50
Bazı giysilerde marka önemli	16	16
Farketmez	26	26
TOPLAM	100	100

Tablo VIII'de de görüldüğü gibi ebeveynler, çocuklarına aldıkları kıyafetlerde %8'i markanın önemli olduğunu, %50'si önemli olmadığını, %16'sı bazı giysilerde önemli olduğunu, %26 ise çocukları için aldıkları giyisilerin markalı olup, olmamasının onlar için önemli olmadığını belirtmişlerdir.

Bu sonuçlardan da anlaşıldığı gibi; ankete cevap veren ebeveynlerin %50'sinde çocuklarına aldıkları kıyafetler marka unsuru taşımamaktadır. Marka, kalite, fiyat ve sosyal açıdan da bir statü unsuru olarak düşünüldüğünde, ebeveynler için çocuk giyimlerinde markanın temsil ettiği kalite, yüksek fiyat ve statü unsurunun ancak %8 oranında önemsendiği yine Tablo VIII'in incelenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.9. Ebeveynlerin Çocuk Kıyafeti Seçiminde Çocuklarının Vücut Özelliğini Dikkate Alma Durumu

Ebeveynler çocuklarına giysi alırken çocuklarının vücut özelliğine uygun giysi alma durumlarına ilişkin bulgular Tablo IX'da sunulmuştur.

Tablo IX

Ebeveynlerin Çocuk Kıyafeti Seçiminde Çocuklarının Vücut Özelliğini Dikkate Alma Durumları

Seçenekler	Frekans	%
Vücut Öz. Dikkate alıyor	72	72
Vücut Öz. Dikkate almıyor	4	4
Bazen	24	24
TOPLAM	100	100

Tablo IX'da da görüldüğü gibi ebeveynlerin %72'si kıyafet seçerken çocuklarının vücut özelliğine dikkat etmekte %4'ü dikkat etmemekte, %24'ü ise arasıra dikkat etmektedirler.

Bu sonuçlardanda anlaşılacağı gibi ebeveynlerin %72 gibi oldukça yüksek bir oranı çocuklarına kıyafet alırken çocuklarının vücut özelliğine dikkat ederek bilinçli seçimler yapmaya çalışmaktadırlar.

3.10. Ebeveynlerin Çocuklarına Moda Olan Kıyafeti Alma Durumları ve Modayı Tercih Etme Sebepleri

Ebeveynlerin %77'si çocuk kıyafetleri seçerken moda olan giysileri almaya çalıştıklarını, ancak çocuklarının üzerinde hoş durmayan kıyafetlerde moda olduğu için mutlaka almak zorunda olmadıklarını belirtmişlerdir. Anketteki bu soruya olumlu cevap veren 77 ebeveyninden modayı takip etme nedenleriyle ilgili bulgular Tablo X'da sunulmuştur.

Tablo X

Ebeveynlerin Çocuklarının Giyiminde Modayı Takip Etmeye Çalışma Sebepleri

Seçenekler	Frekans	%
Çocuklarına yakıştığı için	8	10
Çevreye uyum sağlamak için	17	22
Yeni ve değişik olduğu için	10	13
Çocuğunun ruhsal durumunu iyi etkilediği için	15	20
Israrla Çocuğu istediği için	27	35
TOPLAM	77	100

Tablo X incelendiğinde çocuklarının giyiminde modayı izlemeye çalışan 77 ebeveynin, modayı izlemeye çalışma sebebi olarak; %10'unun moda olan giysilerin çocuklarına yakıştığı, %22'sinin moda olan giysilerle çocuklarının çevreye daha rahat uyum sağlayacağı, %13'nü moda olan giyimlerle çocuklarının yeni ve değişik olma hissini yaşadıklarına inandıkları, %20'sinin moda olan giysileri giymenin çocuklarının ruhsal durumunu olumlu yönde etkilediği, %35'inin ise; moda olan giysileri çocukları ısrar-

la istediği için çocuklarına almaya çalıştıklarını yolunda görüş belirttikleri görülmektedir.

Ebeveynler her ne kadar moda olan giysilerin çocuklarına yakışmaması durumunda sadece moda olduğu için o giysiyi almayacaklarını belirtmiş olsalarda, seçenekler arasında %35'lik bir payla en yüksek değeri alanı çocuklarının ısrarına dayanamayarak moda olan giyimleri aldıkları ya da almak zorunda kaldıkları yine Tablo X'un incelenmesi somucunda ortaya çıkmaktadır.

3.11. Ebeveynlerin İyi Giyiniyor Olma Duygusunun Çocuk Üzerindeki Etkileriyle İlgili Görüşleri

Ebeveynlerin ankette "Güzel ve iyi giyimin çocuğunuzu olumlu yönde etkilediğine inanıyorsunuz?" sorusuna ilişkin bulgular Tablo XI'de sunulmuştur.

Tablo XI

Ebeveynlerin İyi Giyiniyor Olma Duygusunun Çocuk Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri

Seçenekler	Frekans	%
Çocuğun olumlu yönde etkilediğine inanıyor	69	69
Fark etmediğine inanıyor	25	25
Olumsuz yönde etki etkilediğine inanıyor	6	6
TOPLAM	100	100

Tablo XI'de de görüldüğü gibi ebeveynlerin %69'u iyi giyiniyor olma duygusunun çocuğu olumlu yönde etkilediğini %25'inin iyi ya da kötü giyinmenin çocuk için farketmediğine inanmadığını, %6'sının ise çocuğu olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Bu sonuçlardan da anlaşılacağı gibi %69 gibi oldukça büyük bir çoğunluk iyi giyiniyor olma duygusunun çocuğa psikolojik ve sosyal açıdan beğenilme ve güven duygusu kazandıracığından, kişilik gelişimini

olumlu yönde etkileyeceğini, ebeveynlerin %6 sı ise iyi giyinmiyor olma duygusunun çocuğun davranışlarını kısıtlayacağından ve akranları arasında "Kendini beğenme duygusu" yaratacağından olumsuz yönde etkileyebileceği görüşünü ileri sürmüşlerdir.

4. SONUÇ

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre ebeveynlerin büyük bir çoğunluğu çocuk başına yıllık gelirlerinin yaklaşık %20'sini ayırdıklarını ve yine büyük bir çoğunluk çocuklarının giyim ihtiyacını karşılarken bu durumdan zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Çocuklarına kıyafet alırken ebeveynlerin %40'ı tercihi çocuklarına bırakırken kıyafet seçiminde babalarının etkinliği ise ancak %2'de kalmıştır.

Ebeveynlerin %72'si ise çocuklarının giyim ihtiyacını karşılarken yeni giysi almayı tercih ettiklerini belirtmişler çocuklarına sipariş giysi diktiren ebeveynlerin oranı ise ancak %1 olmuştur.

Ebeveynlerin çocuklarına kıyafet seçerken dikkate ettikleri özelliklerin başında %45'lik bir oranla kıyafetlerin uzun süre kullanılabilir olması yer almış sağlıklı ve rahat olması ise %32'lik bir paya sahip olmuştur. Ebeveynlerin %77'si ise çocukların giyiminde doğal orjinli liflerden yapılmış kumaşlar tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Dikiş özelliği ile ilgili olarak ise ebeveynlerin %75'i çocuklarına aldıkları kıyafetlerin dikişlerinde sağlamlık düzgünlük ve modele uygunluğunun bir arada olması gerektiği şeklinde fikir belirtmişlerdir. Ayrıca ebeveynlerin %50'si çocuklarının giyiminde markayı önemsiz bulmuşlar ancak, %8'i için markanın önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Yine ebeveynlerin %72'si çocuklarına kıyafet seçerken çocuklarının vücut özelliğini dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin %77'si çocuklarının giyiminde modayı takip etmeye çalıştıklarını, ankete bu konuda olumlu cevap veren ebeveynlerin %35'i ise moda olan giysileri çocukların ısrarı üzerine almak zorunda kaldıkları görüşünü ileri sürmüşlerdir.

Sonuç olarak ise, ebeveynlerin %69'u iyi giyiniyor olma duygusunun çocuklarının psikolojik ve sosyal gelişimde olumlu etki yaptığı görüşünde bulunmuşlardır.

KAYNAKLAR

- BAŞARAN, İbrahim Ethem, Eğitim Psikolojisi M.E.B. Ankara, 1988
- BAYRAKTAR, Fatma, **Giyim**, Ankara, 1991, 8. Baskı Sim Matbaası
- CİBELEK, Elif Nülifer, **Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yaşantının İlkokul Çağı (6-12) Çocukları Üzerine Etkisi**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilim Uzmanlığı, Ankara, 1990.
- GÜNDÜZ, Yusuf, **Çocuğun Kişiliği**, Karınca Matbaa, İzmir 1974
- GÜRÜN, O.A., **Çocuğu Tanıyalım**, İnkılap yayınları, İstanbul, 1984.
- KAĞITÇIBAŞI, Ç., **İnsan-Aile Kültür**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1991.
- ÜLGEN, Gülten, **Çocuk Gelişimi I**, M.E.B.E. İstanbul, 1990
- SEVÜKTEKİN, Melek, **Çocuk Dış Giyimi**, Ankara, 1971.
- YAVUZER, Haluk, **Çocuk Psikolojisi**, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 2927, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1982.